UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Biennalis Studii Canonici, Sive Succincta Et Methodica Sacrorum Canonum Explanatio

Engelhard, Johann Martin

Moguntiae, 1700

Titvlvs VII. De Institutionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-63255

Visual Library

bent capitulares, dicere se eligere vel postulare & postulationis vel electionis confirmationem petere, hæc verba enim displicent romanis & sæpius ansam præbent reijcendi Coadjutoris; sed ponere debent, se consentire, & petere, ut Pontifex dignetur hujusmodi Coadjutorem concedere.

Nota denique 3. Instantia vel preces quæ offeruntur Pontifici in ordine ad habendum coadjutorem, fieri debent nomine coadjuti & capituli; quia si coadjutor ipse petat, tanquam ambitiosus reijcitur. Exemplum fuit anno 1691. In coadjutoria NN. in qua agens certi cujusdam principis qui coadjutoriam quærebat, conceperat supplicam nomine ipsius principis tanquam coadjutoris, quod nisi melioribus consiliis fuisset emendatum, tota res abiisset in vanum. in paucis hisce totam habes coadjutoriæ substantiam, & procedendi methodum, quam, dum Coadjutorem elegeris, observabis.

TITVLVS VII.

De Institutionibus.

QUÆRES 1. Quid sit institutio Resp. Institutio proprie dicta est concessio sive collatio beneficii non libera, quæ fit ad præsentationem patroni; hæc ad obtinendum beneficium adeo necessaria est, ut siquis absque eâ, beneficium occuparet, jus ad rem per præsentationem obtentum amitteret. *cap.* 1. *de R.* 1. *in* 6 ubi, dicitur beneficia non nisi canonicâ Institutione acquiri. ut verò sit canonica, requiritur potestas in instituente, & habilitas ex parte Instituendi;

QUÆRES. 2. Ad quem spectet jus instituendi? Respond. Jus instituendi Jure Commu competit ordinario, in cujus diœcesi beneficium tum est, *cap. 3. h. t. & c. 1. eod. in 6.* Jure verò spe ciali videl. ex privilegio, fundatione, vel præscripti one, hoc jus aliis etiam Prælatis, Episcopo inferior bus competere posse constat ex *cap. 6 h. t.* quin & Capitulum, sede vacante, licet beneficia conferr non possit, instituere tamen poterit præsentatos quia hæc non est mera gratia, cum institutio suppo nat jus ad beneficium in præsentato; quòd si is cu institutio competit, ad beneficium tale præsentatu fuerit, nec à se ipso, nec à delegato, sed ab Episcopo Archi-Episcopo, vel à Pontifice instituendus erit. Licet autem tempus faciendæ institutionis in lure determinatum non sit, eam tamen ultra duos menses differri non posse communis est DD. senten tia; quod si Episcopus præsentatum ad curam ani marum intra hoc bimestre non instituerit, jus insti tuendi pro eâ vice ad Archi-Episcopum devolve tur; Institutio quandoque etiam sumitur pro investi tura, quæ nihil aliud est, quam deductio in corpo ralem beneficii possessionem, quæ investitura fit per impositionem biretti, ipsa verò actualis possessio varia est, pro varietate beneficiorum; Episcopi per sessionem in summo altari; Abbates per inductio nem in Ecclesiam & collocationem in sede abbatiali; canonici per assignationem stalli in choro & Capi tulo actualem nanciscuntur possessionem.

QUÆRES 3. In quo differat institutio propriè dicta à collatione? Respond. Differt in hoc quòd hæc sit libera beneficii vacantis concessio facta ab habente potestatem; illa verò sit necessaria,

cùm

cùm supponat præsentationem patroni, quam, nisi indignus præsentatus fuerit, ordinarius rejicere nequit.

QUÆRES 4. An Clericus qui sine Canonicâ institutione adeoque nulliter, vel etiam violenter Parochiam adeptus est, validè nihilominus confessiones excipere, & Parochianorum matrimoniis assistere possit, dum ipse publicè pro verò Parocho habetur, & vitium ejus ignoratur? Non desunt qui id negant, 4. Moti rationibus. 1. quod secundum omnes talia invalida essent, si non interveniret error Parochianorum; error autem ea quæ Jure invalida sunt, validare nequeat cùm absurdum sit, jus ex erroribus nasci. 2. Quòd administrans Parochiam sine Institutione, nequidem habeat titulum coloratum, quem tamen contrariæ opinionis auctores requirunt, ut error communis jus facere possit. 3. Esto quod error communis patrocinetur in foro externo propter textum *in l. barbarius ff. de off. prætorum & can. infamis. c 3. quæst. 7.* Aliud tamen de interno dicendum clarè colligitur ex *cap. dudum. 54. de Elect.* ubi à Clerico in Parochia ipso Jure amissa Sacramenta administrante animæ miseraliter deceptæ & dispendium passæ dicuntur, quod verùm non esset, si administrata ab eo Sacramenta valida fuissent. 4. Quia si error communis jus faceret & tribueret jurisdictionem, validæ etiam forent absolutiones collatæ à non Sacerdote, imò à laico & fœminâ, si hæc communi errore pro viro & Sacerdote haberetur, quod tamen omnes negant. Sed his non obstantibus ad quæstionem cum probabiliori DD. sententiâ Respond. Valida, esse tam matrimonia quàm absolutiones; Ratio est, quòd

tali casu propter salutem animarum censeatur Eccle-
sia supplere defectum Jurisdictionis sive eam tri-
buere ad sacramenta administranda, *argum. cap.*
infæmis, *& l. barbarius cit.* si enim populus Roma-
vel princeps judici tantum putativo, qualis erat bar-
barius seruus, ut acta ejus essent valida, jurisdictio-
nem tribuere potuit propter utilitatem publicam
& quia id humanius est, ut *cit. lex* loquitur, etiam
imò multò magis tali casù eam tribuet Eccle-
sia quæ multò humanior est erga fideles suos, &
eorum saluti plus intenta, quàm ullus sæcularis
princeps, vel magistratus. ad primam & 2dam ratio-
nem incontrarium facilis est responsio, quia valor
Sacramentorum in tali casù non tam errori popu-
vel tutulotri tuendus est, quàm publicæ utilitati &ne-
cessitati ecclesiæ, cujus benignitas & solicitudo ma-
terna ergà filios id suadet, ut in casu interveniens
ejusmodi erroris cõmunis filiorum saluti consulatur.
ad tertiam rationem variè respondent Doctores,
mihi præ aliis placet Responsio abbatis, qui dicit,
animas dici deceptas quantum erat ex parte parochi
ipso jure privati, non verè & quoad effectum. ad
4tam, Resp. negando illatum: quia ecclesia suppler-
re tantùm censetur & potest defectum ejus quod jure
tantum ecclesiastico ad valorem sacramentorum re-
quiritur qualis est jurisdictio, non autem ejus quod
jure divino necessarium est.

QUÆRES 5. An unus clericus in pluri-
bus beneficiis institui possit sive an validà sit & li-
cita pluralitas beneficiorum? subtilis hæc chorda est,
quàm multum tangere non convenit, cùm sonum
edat, multorum auribus ingratissimum; ne tamen
quidquàm, quod scitu necessarium est, præterire vi-
dear,

dear, suppositis quibusdam, dubium resolvã. Igitur

Suppono primo, ordinariè singula beneficia singulis conferanda esse per *text. cap. 37. h.t. in 6.* Eò quòd omne beneficium ex primâ fundatione suâ annexum habeat officium & residentiam personarum, quibus una persona satisfacere nequit; Et ideò plura fundata sint beneficia, ut per plures Ecclesiæ ministros cultus divinus esset frequentior, & major laudis divinæ promotio.

Suppono secundo. Beneficium aliud esse sufficiens, aliud non; Sufficiens est quod congruam præbet beneficiato sustentationem; insufficiens quod ad Clericum honestè sustentandum non sufficit.

Suppono tertio. Alia beneficia esse compatibilia, alia incompatibilia. incompatibilia sunt, quæ vel ex jure naturali, divino vel ecclesiastico, vel ex consuetudine, statuto vel fundatione, simul obtineri & retineri non possunt: compatibilia verò quæ simul retineri possunt. incompatibilia rursus alia sunt *primi* alia *secundi* generis. Primi generis dicuntur, quæ ita incompatibilia sunt, ut seclusâ dispensatione obtento secundo beneficio, ipso jure vacet primum, talia sunt, Prælaturæ, dignitates, personatus, & beneficia curata, tàm sæcularia, quam regularia; item duo beneficia uniformia sub eodem tecto, v.gr. duo Canonicatus &c. Secundi generis incompatibilia sunt, quibus obtentis beneficium prius obtentum non vacat ipso jure, sed unum ex duobus pro arbitrio impetrantis dimitti debet. Quibus suppositis ad propositam quæstionem Resp. 1. Plura beneficia incompatibilia primi generis sine dispensatione Pontificis nec licitè nec validè retineri posse, *cap.* 28. *de præbend. & extravagant.*

execrabilis eod. tit. Trident. sess. 7. cap. 4. de reform. Obtento igitur beneficio secundo incompatibili & habitâ pacificâ ejus possessione ipso jure vacat primum, & competit ex tunc ordinario collatori potestas, illud alteri personæ conferendi. quod si quis contrà hanc SS. Canonum & Concilii Trident prohibitionem plura beneficia taliter incompatibilia simul retinere præsumpserit, omnibus beneficiis ipso facto privatus existit. Resp. 2. Etiam beneficia incompatibilia secundi generis simul retineri nequeunt, sine dispensatione Pontificis, hâc tamen observatâ differentiâ, quòd obtento secundo incompatibili prius non vacet ipso jure, sed provisus unum ex duobus infra mensem dimttere teneatur. *dict. extravag. execrabilis.* Respond. 3. Plura beneficia simplicia, quorum unum ad honestam sustentationem non sufficit, absque dispensatione simul retineri possunt, modò personalem residentiam non requirant, nullo tamen Iure permittitur quis plura quàm duo beneficia possidere.

OBJICIES. Si dispositio SS. Canonum, & *Conc. Trid.* tam strictè observanda veniat, quid ergò dicemus de praxi Germaniæ S S. Canonibus hac in re parte contrariissimâ? Rationem nondum invenire potui, quâ excessiva pluralitas beneficiorum Germaniæ excusari posset; sunt quidam, qui hanc SS. Canonum & Conciliorum dispositionem hoc in passu in Germania non esse receptam aut contrariâ consuetudine abrogatam asserunt; & inde pluralitatem beneficiorum ipsi etiam naturali juri repugnantem cohonestare conantur; verùm est ratio parum relevans, quam nec defendo nec rejicio, sed cujusvis Conscientiæ eam dijudicandam relinquo.

QUÆ-

QUÆRES 6. Quinam de Jure communi beneficia liberæ collationis conferant? Respond. Quemvis ordinarium esse collatorem beneficiorum suæ diœceseos, quam potestatem primitùs sine ullâ contradictione exercebant; hodiè verò per concordata Germaniæ Pontifex 6. menses habet, videlicet Januarium, Martium, Majum, Julium, Septembrem & Novembrem, quibus mensibus ipse de beneficiis vacantibus providere solet; quæ reliquis mensibus vacant, ordinariorum collationi relicta sunt, quod jus conferendi alternativum vocatur.

QUÆRES 7. Intrà quod tempus collatio facienda sit? Respond. Patronus laicus habet quadrimestre; ecclesiasticus semestre, quod incipit currere à die notæ vacationis. Pontifex verò non nisi trimestre habet, intrà quod si non appareat provisio Pontificis in loco beneficii, ordinarius vel alius ad quem illius beneficii dispositio pertinet, de illo liberè disponere poterit. *concordata Germaniæ, num. 5.* Quod tamen constitutione speciali Gregorii XIII. eatenus modificatum est, ut Provisio Papæ ultimo die hujus trimestris facta teneat, etiamsi ejusdem provisionis insinuatio in loco beneficii propter distantiam fieri non possit. quia verò prædicta constitutio emanavit, inconsultâ natione Germanicâ, cujus consensus necessario requirendus erat, cum contractus inter ipsam & Pontificem initus, unius partis consensu nec tolli nec modificari potuerit, ideò exiguam in Germaniâ meretur Auctoritatem.

QUÆRES 8. Quæ beneficia sedi Apostolicæ vigore Concordatorum reservata censeantur? Respond. Primo reservantur illi in Ecclesiis cathe-

dralibus dignitates post Pontificalem majores & in Ecclesiis collegiatis dignitates principales; quales ex omnium sententiâ sunt præposituræ. *Nicolar. ad concord. german. tit. 1 §. 9. & 10.* quæ quocunque mense vacantes reservantur Pontifici nisi eligibiles fuerint; secundo reservantur omnia beneficia secularia & regularia, in prædictis 6. mensibus vacantia, etiamsi monocula fuerint. *Nicolar. dict. tit. dub. 2. num. 3.* Tertio beneficia per promotionem ad Episcopatum vacantia, idque speciali Bulla Pij V. & Reg. XXVI. Cancellariæ. 4. Beneficia Iuris patronatus Ecclesiastici non tamen laici, taba enim beneficia à reservatione libera sunt etiamsi in curiâ ea vacare contigerit.

OBJICIES. Papa habet octo menses per regulam nonam cancellariæ; ergò non tantùm sex. Resp. Habet octo menses in Italiâ concedo in Germaniâ Nego; in Germaniâ enim vigent concordata, quæ in dictâ regulâ expressè sunt reservata.

QUÆRES 9. Quid sint preces primariæ, & cui competant? Resp. Preces primariæ, sunt gratia Imperatori à Pontifice concessa, vigore cujus, dum ad imperium assumitur, jus habet ordinariis collatoribus in Imperio personas idoneas ad beneficia vacatura nominandi, competit autem soli Imperatori, non aliis, uti Bulla Pauli V. quæ incipit, *cum post factam.* in quâ Pontifex Ferdinando II. Imperatori Romano gratiam primariarum precum concessit, manifestè docet. Ad imitationem tamen precum Imperialium, preces Episcopales sunt introductæ de facto, vigore quarum Episcopi & Archi Episcopi noviter electi & confirmati, non aliter atque Imperatores, in quavis Ecclesiâ Diœceseos suæ certam

tam personam nominant, ad beneficium proximè vacaturum promovendam; quarum precum, cum in Jure fundatæ non sint, nec scriptam de iis legem habeamus, vis & efficacia ex solâ locorum consuetudine desumenda erit,

QUÆRES 10. Quænam beneficia precibus non afficiantur? Resp. Non afficiuntur: 1. beneficia Juris Patronatûs laici. 2. officia quæ cadunt in laicum. 3. hospitalia *Clement. per litteras de præbend.* 4. beneficia manualia. *Wames. cons.* 231. *num.* 9. *de præbend.* 5. beneficia vacantia ex causa permutationis. 6. beneficia monocula. de quibus vide. *Joan. à Chokier in prec. primar. sect.* 2.

QUÆRES 11. An Papa concordatis Germaniæ derogare possit? Resp. Eum ex plenitudine potestatis, suppositâ justâ causâ concordatis derogare posse, probabilis est Doctorum sententia, & ita sæpius in Rotâ Judicatum fuit. Quam sententiam defendit, *Wames. cons.* 251. *vol.* 1. *Brand. ad concord. German. quæst.* 8. Contrarium tamen non improbabiliter defendunt alii, triplici ratione persuasi. 1. Ea quæ habent vim pacti, revocari nequeunt, nisi consentientibus illis de quorum agitur præjudicio, vel quibus Jus ex tali pacto quæsitum est. Sed concordata habent vim pacti, uti clarum est, & demonstrat *Hyeron. Gonzal. ad Reg. de alternat.* §. 67. *Gomes. ad regul. cancellar.* ergo non nisi de consensu nationis Germanicæ revocari possunt. 2. Etiam Princep contrahendo obligatur naturaliter & civiliter, cum in contractibus consideretur ut privatus. *l. sicut. Cod. de oblig. & action.* Sed hæc obligatio ex contractu orta non nisi de consensu utriusque partis contrahentis tolli potest; ergo. 3. Contractus

sunt

sunt Iuris gentium; sed Iuri gentium Princeps derogare nequit. *cap. 1. de probat. l. ex hoc iure ff. de just. jure,* ergo nec Papa concordatis.

TITULUS VIII.

De Concessione præbendæ & Ecclesiæ non vacantis.

QUÆRES 1. Quot modis beneficia vacare contingat? Respond. Beneficia vacare dicuntur cum Domino carent; vacatio autem beneficiorum 4. modis contingere potest. Primo, per mortem naturalem ipsius beneficiati. *cap. susceptum de rescript. in 6.* Ad hoc autem ut per mortem fiat vacatio, requiritur, ut mortuus jus in re habuerit, aliàs enim si ante institutionem vel collationem adeoque ejus Dominio nondum obtento moreretur, beneficium non per ejus sed antecessoris mortem vacare censeretur. *Covaruv. lib. 3. vari. res. cap. 16. nu. 3.* Secundo, per dispositionem Iuris. tali modo vacat, 1. Beneficium prius obtentum per assecutionem alterius incompatibilis. 2. per professionem approbatæ religionis. *cap. beneficium de regularibus in 6.* 3. Per matrimonium validè contractum. 4. Si obtinens Episcopatum consecrationem ultrà 6. menses culpabiliter differat, vel provisus beneficio Parochiali intrà annum ordinem Sacerdotalem non assumpserit. *cap. licet & cap. quam sit de elect. in 6.* 5. Si quis possessionem beneficij occupet violenter. 6. Si Prælatus bona Ecclesiæ, non servatâ Iuris forma